

Idiolekto požymiai elektroninių laiškų leksikoje

Gintarė Žalkauskaitė

Lituanistinių studijų katedra

Vilniaus universitetas

Universiteto g. 5

LT-01513 Vilnius, Lietuva

Tel.: +370 60 727224

El. paštas: gintare.zalkauskaite@gmail.com

Anotacija

Šiame straipsnyje tyrinėjama asmeninių elektroninių laiškų leksika. Tyrimo tikslas yra nustatyti, ar elektroninių laiškų leksikoje atsispindi laiškų autoriaus idiolektas, ir kokios žodžių grupės gali padėti jį atpažinti. Šiuo tikslu tirta, kokios dažnai vartojamos žodžių formos skiriasi šešių asmenų rašytuose elektroniniuose laiškuose. Nustatyta, kad žodžių formos, kurias vieni autoriai pasirenka dvigubai arba kelis kartus dažniau nei kiti, sudaro nuo 7 proc. iki 21 proc. vieno autoriaus elektroniniuose laiškuose pasikartojančios neteminės leksikos. Vartosenos dažniu išsiskiriančios žodžių formos priklauso įvairioms kalbos dalims, tad idiolekto atpažinimui reikalinga plati visų kalbos dalių vartosenos analizė. Nustatyta, kad elektroniniuose laiškuose idiolektus labiausiai skiria autoriaus požiūrį perteikiantys žodžiai, žodžių formos, pasirenkamos iš galimų sinonimų ir variantų, nenorminės vartosenos žodžių formos ir laiko dimensiją nusakantys žodžiai. Šis tyrimas parodo, kad elektroninių laiškų leksikoje esama idiolekto požymių, kurie, šalia kitų kalbos lygmenų analizės, gali padėti atpažinti autoriaus stilių ir atskirti jo parašytus tekstus nuo kitų autorių tekstų.

Raktažodžiai: idiolektas, leksika, žodžių formos, individualus stilius, elektroniniai laiškai

1 Įvadas

Lietuvių kalbotyroje mažai dėmesio skirta atskiroms žmogaus šnekos tyrimui ir idiolekto sąvokai. Tarpusavyje lyginama skirtingų žanrų, skirtingų socialinių grupių, sakininė ir rašytinė kalba, tačiau konkretus kalbėtojas lieka nepastebėtas, nors kiekvienas tekstas visų pirma yra kuriamas atskiroms žmogaus ir atspindi jo mąstyseną ir kalbinius gebėjimus. Šiame straipsnyje pateiktas idiolekto tyrimas, susietas su teismo lingvistikos uždaviniais: siekiama atskirti autorius iš jų vartojamos leksikos.

Šio tyrimo **objektas** yra asmeninių elektroninių laiškų leksika. **Darbo tikslas** yra atsakyti į probleminį klausimą, ar idiolektai atspindi elektroninių laiškų leksikoje, ir kokios žodžių grupės gali padėti atpažinti konkretaus autoriaus individualų stilių. Keliami **uždaviniai**:

- lyginant elektroninių laiškų tekstynus išrinkti vieno autorių dažnai vartojamas žodžių formas, kurių kiti autoriai nevartojo arba vartojo daug rečiau,
- nustatyti, ar idiolektas atsiskleidžia tik tam tikrose žodžių grupėse, ar visoje leksikoje,
- apibendrinti tyrimo rezultatus, kad jie galėtų būti pritaikomi kitų tekstų analizei.

Žodžių formomis darbe vadinami žodžių (leksemų) kaitybinių gramatinių formų rašytiniai pavidalai ir nekaitomi žodžiai (Zinkevičius 2000, 245). Taip pat iš dažnai autorių vartojamų žodžių formų siekta atpažinti jų kalbinės raiškos polinkius, atspindinčius autoriaus mąstyseną ir minčių dėstymo įpročius.

2 Idiolektas

Idiolektas „Kalbotyros terminų žodyne“ yra apibrėžtas kaip „individualių (profesinių, socialinių, teritorinių, psichofizinių) kalbos ypatumų visuma, būdinga kuriam nors individui“ (Gaivenis, Keinys 1990, 81). Tai yra vienintelė lietuvių kalbotyroje pateikiama apibrėžtis, o platesnių idiolekto aptarimų lietuvių kalbotyroje nėra. Lietuvoje idiolekto tyrimais daugiausia užsiima teismo lingvistai, atliekantys tekstų autorystės nustatymo tyrimus (Dambrauskaitė 1972; Žalkauskienė 2000). Pats idiolekto terminas Lietuvoje teismo lingvistų nebuvo vartojamas, bet buvo kalbama apie individualų autoriaus stilių. Teismo lingvistų pabrėžiama, kad individualūs yra ne atskiri kalbos ypatumai, bet jų visuma (Žalkauskienė 1999, 27), taigi, „Kalbotyros terminų žodyne“ pateikiama idiolekto apibrėžtis nėra tiksli: idiolektu turėtų būti vadinama ne individualių kalbos ypatumų visuma, o individuali kalbos ypatumų visuma – atskiras kalbos ypatumas nėra individualus, tačiau individualus gali būti vieno autoriaus tekstuose pasikartojantis įvairių kalbos ypatumų derinys. Labiau tikslindama idiolekto sąvoką ir remdamasi kitų šalių autorių apibrėžtimis, šio straipsnio autorė siūlytų idiolektu vadinti individualų autoriaus kalbėjimo ar rašymo stilių, kurį sudaro kalbos požymių visuma, atspindinti individo kalbinės raiškos polinkius ir skirianči jį nuo kitų kalbos vartotojų. Lietuviško teksto autoriaus nustatymo metodikoje daugiausia dėmesio skiriama sinonimikai (analizuojama, kurie iš galimų sinonimų ar sinonimiškai vartojamų konstrukcijų pasirenkami autoriaus) bei stilistinėms figūroms (Žalkauskienė 1999). Šiame darbe norima detaliau panagrinėti, kokia leksika skiria elektroninių laiškų autorius, keliama mintis, kad ne visi idiolektą žymintys žodžiai yra kalbos sinonimikos dalis.

Kitose šalyse idiolekto tyrimams daugiausia dėmesio taip pat skiria teismo lingvistai. JAV teismo lingvistas G. R. McMenaminas pabrėžia, kad nėra dviejų individų, kurie vartotų ir suvoktų kalbą visiškai vienodai, tad kiekvieno žmogaus šnekoje ar parašytame tekste visada bus bent nedidelių skirtumų, lyginant su kitų žmonių kalba. Pasak G. R. McMenamino, idiolektas yra nesąmoningas ir unikalus individo kalbos žinių, asociacijų ir ekstralingvistinių įtakų atspindys (McMenamin 2002, 53). Vienas iš nedaugelio su teismo lingvistika nesusijusių idiolekto tyrimų atliktas S. Mollin. Ji analizavo Tonio Blairo viešąsias kalbas ir, lygindama su Nacionaliniu Didžiosios Britanijos tekstynu, nustatė žodžių junginius, žyminčius Tonio Blairo idiolektą (Mollin 2009). Kitoks idiolekto tyrimas yra aprašytas JAV kalbos individualumo tyrinėtojos B. Johnstone: lygindama dviejų moterų kalbą, ji nustatė leksikos, sintaksės, morfologijos skirtumų, nevienodai pasirenkamas kalbos strategijas (Johnstone 1996). Ir S. Mollin, ir B. Johnstone darbuose statistinė tekstų analizė derinta su kokybiniu tyrimu.

Be kalbininkų, autorystės nustatymo galimybėmis domisi informatikai, kuriantys kompiuterines kalbos analizės programas. Stilometrija vadinamas kalbos analizės metodas tiria tik tuos kalbos požymius, kurie suskaičiuojami kompiuterinėmis programomis: vertinamas atskirų raidžių pakartojimo dažnumas, žodžių ir sakinių ilgis, funkcinų žodžių (jais vadinami tarnybiniai, modaliniai ir dalis kitų su teksto tema mažiau susijusių žodžių) pasikartojimas ir kiti požymiai (Zheng ir kt. 2006, 385). Naudojant kompiuterines programas tekstų vienetų skaičiavimams atsiveria plačios galimybės tyrinėti įvairius kalbos reiškinius, taip pat ir žodžių vartosenos dažnumą. Galinos Napreenko straipsnyje yra pristatomas tam tikrų žodžių pasikartojimo dažnumo tyrimas dviejų autorių internetiniuose tinklaraščiuose: analizuoti prieveiksmai, jungtukai ir jungiamieji žodžiai, dalelytės, tam tikrų žodžių, pvz., archaizmų, vartoseną, ir nustatyti jų vartojimo dažnumo skirtumai tarp dviejų autorių. Tokių leksikos sluoksnių pasirinkimas analizei motyvuojamas tuo, jog būtent šie žodžiai geriausiai atspindi autoriaus psichologinį-kalbinį portretą, nes yra susiję su emocijų ir nuostatų raiška (Napreenko 2010). Kyla klausimas, ar vien šie kalbos vienetai yra svarbūs idiolekto atpažinimui, juolab kad emocijos ir nuostatos taip pat gali būti išreiškiamos veiksmažodžiais, būdvardžiais ir kitais žodžiais. Todėl šio straipsnio autorė idiolekto atpažinimui svarbias žodžių grupes siekė nustatyti iš pačios tyrimo medžiagos analizuodama visą tekstynų leksiką.

Vien statistika paremti idiolekto tyrimai turi trūkumų: išvados daromos vertinant tik kalbos formos lygmenį – į tekstų turinį, žodžių semantiką, pavartojimo motyvus, kalbos pragmatikos dalykus nėra atsižvelgiama. Kaip yra pastebėjęs S. Vulas, autorystės tyrimo objektas yra individas, o ne pati kalba, todėl būtina tirti ne tik kalbos formos, bet ir turinio bei prasmės lygmenis (Vulas 1977, 13). Tokiai analizei reikalingi kokybiniais tyrimo metodai. Be to, statistika pagrįsti kalbos tyrimai retai kada gali būti taikomi

ekspertinėje praktikoje (Lietuvoje visai netaikomi), nes ekspertiniams tyrimams gaunami nepakankamai ilgi tekstai. Todėl šiame darbe apsiribota labiausiai besiskiriančio vartosenos dažnumo žodžių nustatymu, neanalizuojant duomenų statistiniais metodais, o bandant išskirti žodžių grupes, kuriose idiolekto požymiai buvo aiškiausi, kad į jas būtų galima orientuotis atliekant ekspertinius tyrimus. Šiame darbe idiolektai tiriami pasitelkiant tekstyną ir derinant kiekybinį bei kokybinį tyrimo metodus, siekiant apimti ir kalbos formas, ir turinio lygmenis.

3 Tyrimo medžiaga – asmeniniai elektroniniai laiškai

Tyrimui buvo surinktas šešių asmenų elektroninių laiškų tekstynas. Informacija apie tekstyną pateikiama pirmoje lentelėje. Autorių vardai yra pakeisti.

asmuo	laiškų skaičius	žodžių skaičius	laiškų datos
Jonas	149	10.687	2008-02-27 – 2010-07-07
Linas	161	11.208	2008-08-04 – 2010-06-11
Romas	206	10.769	2008-01-29 – 2010-05-26
Tadas	194	11.177	2008-04-28 – 2010- 07-03
Rūta	145	11.103	2008-02-27 – 2010-05-31
Inga	141	10.146	2007-04-12 – 2010-07-12
Iš viso:	996	65.090	

1 lentelė. Tekstyno duomenys

Laiškų autoriai yra nuo 24 iki 32 metų amžiaus, turintys aukštąjį išsilavinimą, vienai keliautojų grupei priklausantys keturi vyrai ir dvi moterys. Kadangi autorių amžius, išsilavinimas, pomėgiai yra panašūs, jų sociolektai turėtų nedaug skirtis, o nustatyti kalbos skirtumai gali būti priskirti idiolektams.

Tekstynas rinktas pustrėčių metų, vieno autoriaus pasitelkta ir senesnių nei 2008-tų metų laiškų. Tekstyno laiškai yra rašyti darbo autorei, kitiems draugams ir kolegoms, taip pat siųsti į keturias internetines konferencijas, vienijančias draugus ir bendraminčius: *turizmas.konferencijos.lt*, *vuzk.yahogroups.com*, *nevykeliai.yahogroups.com*, *alpinizmo-asociacija.googlegroups.com*. Pabaigtų rinkti tekstynų apimtis yra daugiau nei 10.000 žodžių kiekvienam autoriui. Visuose tekstyno laiškuose vyrauja neoficialus bendravimo stilius.

Tyrimui buvo renkami laiškai, kuriuose yra daugiau nei vienas sakinytis. Kelių žodžių laiškai turi per mažai individualaus stiliaus analizei reikalingos informacijos, todėl nebuvo renkami. Surinktų laiškų rašyba bei skyryba nebuvo keičiama, taip pat nekeisti

ir be lietuviškų raidžių rašyti tekstai, nes rašymo būdas ir daromos klaidos taip pat yra individualios autoriaus kalbos požymiai. Keičiant rašybą arba skyrybą kyla grėsmė neteisingai perteikti autoriaus rašymo įgūdžius.

4 Tyrimo priemonės ir metodai

Tekstyno duomenys buvo analizuoti kiekybiniu ir kokybiniu metodais. Buvo renkama, kurį principą analizei taikyti: iš apačios į viršų (*bottom-up processing*) ar iš viršaus į apačią (*top-down processing*). Vadovaujantis iš apačios į viršų principu visų pirma analizuojama medžiaga, o po to apibendrinami gauti duomenys – tai leidžia pastebėti visus žodžius, galinčius žymėti idiolektą. Iš viršaus į apačią nukreiptas tyrimas leidžia patikrinti esamas hipotezes ir tyrimo medžiagoje ieškoti tik tų leksikos vienetų, kurie, manoma, gali žymėti idiolektą. Šiame darbe nuspręsta laikytis iš apačios į viršų principo, nes ankstesnių idiolekto tyrimų lietuviškuose elektroniniuose laiškuose nesama, tad vadovavimasis išankstinėmis nuostatomis nebūtų pagrįstas, ir toks tyrimas gali neatskleisti visų idiolekto bruožų.

Kompiuterine *WordSmith Tools* programa buvo sukurti kiekvieno autoriaus laiškuose pavartotų žodžių formų dažnumo sąrašai, jie palyginti tarpusavyje ir išanalizuoti gauti duomenys. Kadangi tiriamų tekstynų dydžiai nėra visai identiški, absoliutūs žodžių pavartojimo dažniai buvo normalizuoti 10 000 žodžių pagal formulę:

absoliutus dažnis / tekstyno dydis žodžiais x 10 000 (Biber ir kt. 1998, 263–264).

Kadangi dalis laiškų buvo surinka su lietuviškomis raidėmis, o dalis – be jų, automatinis žodžių formų palyginimas nebuvo galimas, jį teko atlikti rankiniu būdu. Lyginant žodžių sąrašus buvo susitelkta ties žodžių formomis, vieno autoriaus tekstuose pavartotomis ne mažiau kaip 8 kartus, tokia vartoseną šiame straipsnyje traktuota kaip pasikartojanti ir dažna. Dažnu žodžio formos pavartojimu literatūroje vadinami skirtingi skaičiai: A. Utkla labai dažnų lietuvių kalbos žodžių ir žodžių formų ypatybes aptaria remdamasis šimtu dažniausių Dabartinės lietuvių kalbos tekstyno formų (Utkla 2005, 48–55). A. Ryklienė, nagrinėdama elektroninio diskurso ypatybes, remiasi penkiasdešimčia arba šimtu dažniausių tekstyno žodžių (Ryklienė 2001, 103–117). Atliekant šį tyrimą šimto dažniausiai vartojamų žodžių formų sąrašai pasirodė nepakankami nustatyti tarp autorių besiskiriančio dažnio žodžius, todėl pasirinkta lyginti iki dviejų šimtų dažniausiai vartojamų žodžių. Kad būtų lyginamos vienodai dažnai autorių vartojamos žodžių formos, pasirinkta riba ties pavartotų aštuonis kartus. Nustačius šią ribą, tarpusavyje buvo lyginamos 184-ios Jono, 176-ios Tado, 171-a Ingos, 200 Rūtos, 187-ios Romo ir

158-ios Lino laiškuose dažniausios žodžių formos. Pastebėta, kad penki autoriai rašo laiškus ir su lietuviškomis raidėmis, ir be jų. Žodžio forma, parašyta su lietuviškomis raidėmis, ir jos atitikmuo be lietuviškų raidžių laikyta ta pačia žodžio forma.

5 Vartojimo dažniu besiskiriančios žodžių formos

Lyginant šešių autorių dažniausiai vartojamų žodžių formų sąrašus buvo ieškoma žodžių formų, kurias:

- vienas autorius būtų pavartojęs 8 ar daugiau kartų, o kiti autoriai visai nevartoję;
- vienas autorius būtų vartojęs 8 ar daugiau kartų, o kiti – bent dvigubai rečiau;
- du autoriai būtų vartoję 8 ar daugiau kartų, o kiti – bent dvigubai rečiau.

Taip siekta nustatyti vieno autoriaus tekstuose pasikartojančias, o kitų autorių nevartojamas arba daug rečiau pasirenkamas žodžių formas. Žodžių formas, dažnai vartotos dviejų autorių, bet dvigubai ar kelis kartus rečiau pasitaikiusios kitų autorių tekstuose, taip pat vertintos kaip reikšmingos skiriant idiolektus. Lyginant mažiau ar daugiau nei šešis autorius žodžių formų atrankos kriterijai galėtų būti kiti.

Sudarant dažniu išsiskiriančių žodžių formų sąrašus siekta atrinkti žodžius, kurie autoriaus vartojami ne vienos situacijos laiškuose, kad į sąrašus nepatektų konkrečios situacijos ar temos, kuria rašė tik vienas iš autorių, nulemti žodžiai. Visai atskirti su teksto tema susijusius žodžius vargu ar įmanoma, todėl sąrašuose palikti tie, kurie kartojami įvairiuose laiškuose ir atskleidžia teksto turinį – tai, apie ką žmogus dažnai pasirenka rašyti.

Žodžių formų dažnio palyginimo pavyzdys pateiktas antroje lentelėje. Joje nurodomi absoliutūs jungtukų pavartojimo dažniai ir skliausteliuose pateikiami 10000 žodžių normalizuoti dažniai. Vieno ar dviejų autorių dvigubai ar kelis kartus didesni nei kitų autorių vartosenos dažniai paryškinti, jei žodžio formos pavartojimų skaičius yra nemažesnis nei 8 (vertinant normalizuotą dažnį). Į lentelę įtraukti tik tie jungtukai, kurių vartosenos dažnis tarp autorių skiriasi bent dvigubai.

	Jonas	Tadas	Romas	Linas	Rūta	Inga
jeigu	-	29 (26)	1 (1)	-	4 (4)	-
kadangi	8 (9)	-	-	1 (1)	3 (3)	1 (1)
tačiau	-	-	4 (4)	-	-	30 (30)
tad	-	14 (13)	23 (21)	-	-	4 (4)
todėl	7 (7)	1 (1)	1 (1)	1 (1)	3 (3)	11 (11)

2 lentelė. Jungtukų vartosenos palyginimas

Iš antros lentelės matyti, kad jungtukas *jeigu* buvo vartojamas trijų autorių, bet tik Tado laiškuose jis rašytas dažnai. *Kadangi* pavartotas keturių autorių, tačiau Jonas jį vartojo kelis kartus dažniau nei kiti autoriai. *Tačiau* vartotas dviejų autorių, tik Ingos vartotas dažnai. *Tad* rašė trys autoriai – du dažnai. *Todėl* bent po kartą buvo pavartotas visų autorių, Ingos ir Jono rašytas dažniau nei kitų, bet šiame tyrime kaip galimas idiolekto požymis jis nurodomas tik Ingos tekstuose, nes tik jos laiškuose buvo pakartotas daugiau nei 8 kartus. Taigi, kaip svarbūs idiolekto atpažinimui, Jono sąraše nurodomas jungtukas *kadangi*, Tado – *jeigu* ir *tad*, Romo – *tad*, Ingos – *tačiau* ir *todėl*.

Tokiu pačiu metodu buvo palygintos visos autorių bent 8 kartus (normalizavus dažnį) pavartotos žodžių formos ir išrinktos besiskiriančios vartosenos dažniu. Nustatytos 26 Jono, 37 Tado, 13 Romo, 25 Lino, 36 Rūtos, 28 Ingos dažniau vartojamos žodžių formos, kurias galima sieti su autorių idiolektais. Tai sudaro 14 proc. Jono, 21 proc. Tado, 7 proc. Romo, po 16 proc. Lino ir Ingos, 18 proc. Rūtos ne rečiau kaip 8 kartus pavartotos neteminės leksikos. Matyti, kad dažnumu išsiskiriančių žodžių skaičius yra nevienodas skirtingų autorių tekstuose, tad daroma išvada, kad vieno autorių leksikoje esama daugiau idiolekto požymių, kitų – mažiau. Trečioje lentelėje pateikti vartosenos dažniu išsiskiriančių žodžių formų sąrašai, skliausteliuose nurodytas normalizuotas žodžių formų pavartojimo dažnis.

	Jonas	Tadas	Romas	Linus	Rūta	Inga
daikta- vardžiai	zodziu ¹ (16)	dalīs (8) vakarą (12)	atveju (10) idėja (12) savaitę (10) žmonių (9)	dalyku (17) dalykai (8)	arbatos (13) <i>chebra</i> ² (10) karta (10) zmoniu (10)	atveju (11) pvz (15) zodziu (16)
įvar- džiai	jusu (15) kam (14) mums (13) niekas (8) pats (14) visa (35) visas (13) visi (28) visiems (16) visu (15) visus (15)	keletą (8) mane (19) pats (13) savo (46) tave (21)	šiuo (9)	jai (10) kazka (14) viskas (18)	juo (8) man (76) mane (30) tave (16) tu (59)	jiems (9) jos (19) viskas (18) visko (10) visu (10)

¹ Šioje lentelėje pateikta originali žodžių formų rašyba, todėl dalis žodžių užrašyta be lietuviškų raidžių, straipsnio tekste visi pavyzdžiai užrašyti su lietuviškomis raidėmis.

² Pasviruoju šriftu įrašyti nenorminės vartosenos žodžiai bei žodis su rašybos klaida.

būdvardžiai		panašu (11)	žinoma (12)		<i>faina</i> (14) <i>grazu</i> (9) <i>smagu</i> (14)	zinoma (10)
veiksmažodžiai	galit (9) reik (10) reikes (13) reiketu (8) sake (11) teks (8) turim (10)	bandysiu (11) galėsiu (8) galiu (12) neturiu (12) nuvažiuoti (8) pavyko (14) prisegu (13) reikės (13) rodos (11) sako (13) sekasi (26) užsukti (12) važiuosiu (8)	galėtų (10) galite (10)	atrodo (13) reik (31) rodos (8)	atrodo (23) busiu (8) eiti (12) <i>grysiu</i> (23) manai (12) neturiu (10) norejau (8) pasiilgau (9) patiko (16) sake (9) sekasi (9) supratau (9) tikiuosi (14) zinai (14)	daryti (8) galiu (18) matyt (10) negaliu (8) padaryti (9) prikabinu (9) reiskia (10) tikiuosi (9)
prieveiksmiai	beveik (9) <i>biski</i> (8) siemet (10)	anksčiau (13) greta (8) ilgai (10) mažiau (8) namie (14) šiandien (48) šįvakar (10)	asmeniškai (8) vėliau (11)	<i>bisk</i> (9) <i>da</i> (30) <i>daba</i> (18) kazkaip (14) panasiai (12) <i>sian</i> (11) <i>te</i> (13) visiskai (9)	beveik (11) kartais (11) labai (110)	geriau (17) kartais (9) kitaip (13) siek tiek (17) tiek (16)
prie-linksniai		pas (40)		<i>an</i> (12)	pas (48) vietoje (9)	
jungtukai	kadangi (8)	jeigu (26) tad (13)	tad (21)			taciau (30) todel (11)
dalelytės	<i>vat</i> (14)	galbūt (16) visgi (8)	juk (9)	<i>ane</i> (11) gi (19) <i>muset</i> (9) <i>tipo</i> (11) va (40) <i>vat</i> (25)	irgi (29) <i>tipo</i> (9)	taigi (21) vis (24)
jaustukai	nu (17)			nu (59)	aha (10) <i>super</i> (13)	
mandagumo frazės	sveiki (65)	geros dienos (13) sėkmės (9) sveika (9)	sveiki (79)	sveika (9)	zuika (27)	<i>labukas</i> (8) <i>sveikute</i> (13)

3 lentelė. Vartosenos dažniu išsiskiriančios žodžių formos

Nustatytos žodžių formos priklauso įvairioms kalbos dalims, tad iš *apačios į viršų* principu atliktas tyrimas nepatvirtina Galinos Napreenko teiginio, kadrieveiksmiai, jungtukai ir jungiamieji žodžiai bei dalelytės geriausiai atspindi idiolektą. Iš trečios lentelės matyti, kad daugiausia vartojimo dažniu besiskiriančių žodžių yra veiksmažodžiai – 41 forma, rasti 26 besiskiriančio dažniorieveiksmiai, 24 įvardžio formos, 13 daiktavardžių formų, 12 dalelyčių, 8 žodžiai iš mandagumo frazių, 5 būdvardžių formos ir 5 jungtukai, 3 jaustukai ir 3 prielinksniai. Tarp besiskiriančių vartojimo dažniu formų nerasta ištiktukų ir skaitvardžių. Ištiktukai elektroniniuose laiškuose vartojami labai retai, o skaitvardžiai dažniausiai rašomi skaitmenimis, kurie šiame darbo etape nebuvo analizuojami, todėl ir išvados dėl jų vartosenos negali būti pateiktos. Atlikta vartosenos dažniu išsiskiriančių žodžių formų analizė rodo, kad tyrimai, kur vertinamas tik kurios nors žodžių grupės dažnis (pvz., stilometrijos darbuose dažniausiai skaičiuojamas tik kai kurių funkcinių žodžių dažnis), negali išsamiai apibūdinti idiolekto, nes į tyrėjų akiratį nepatenka didelė dalis idiolekto požymių, atsispindinčių kitų kalbos dalių vartosenoje. Iš šio tyrimo daroma išvada, kad idiolektą rodo įvairių kalbos dalių žodžių formų vartosena, todėl idiolekto atpažinimui yra reikalinga kuo platesnė leksikos analizė.

Yra galimi tam tikri apibendrinimai analizuojant nustatytųjų žodžių formų pobūdį bei tekste atliekamas funkcijas – išskirtini autoriaus požiūrį perteikiantys žodžiai, žodžių formos, pasirenkamos iš galimų sinonimų ir variantų, nenorminės žodžių formos ir laiko dimensiją nusakantys žodžiai.

5.1 Autoriaus požiūrį perteikiantys žodžiai

Didelė dalis vartosenos dažniu išsiskiriančių žodžių yra susiję su autoriaus požiūrio raiška: iš 139 trečioje lentelėje pateiktų žodžių formų 40 vienaip ar kitaip perteikia vertinimą ar nuostatas. Kaip pastebi A. Usonienė, „beveik visa žmogaus kalbinė produkcija valingai ar nevalingai, bet dažniausiai patiria autoriaus vertinimą. /.../ Paprastai tas vertinimas yra subjektyvus. Beje, toks vertinimas yra beveik neišvengiamas, nes mes visi gana skirtingai ir individualiai suvokiame mus supantį realųjį pasaulį“ (Usonienė 2004, 23). Taigi, vertinimas yra susijęs ne tik su situacija, bet ir su autoriaus polinkiu dažniau pasirinkti vieną kurią vertinimo strategiją, todėl vieno autoriaus tekstuose dažniau vartojami tam tikri vertinimo žodžiai.

Modalinių veiksmažodžių *galėti*, *reikėti*, *tekti* formų vartosena atskleidžia, kad vieni autoriai gali būti linke vartoti deontinio modalumo, kiti – dinaminio modalumo žodžius: Jono tekstuose vyrauja deontinis modalumas (dažnos žodžių formos *reik*, *reikės*, *reikėtų*, *teks*, *turim*), o Romo laiškam labiau būdingas dinaminis modalumas (*galėtų*, *galite*).

Tiesa, dalis modalinių veiksmažodžių formų į aptariamą sąrašą pateko dėl sutrumpintų arba pilnų formų vartosenos, o ne modalumo raiškos priešpriešos (tai plačiau aptarta skyriuje apie žodžių formas, pasirinktas iš galimų variantų ar sinonimų). Be modalinių veiksmažodžių dažniu skiriasi ir modalumo atspalvį turinčių veiksmažodžių *bandysiu, pavyko, norėjau, supratau, tikiuosi, įterpinių rodos, atrodo, matyt* vartoseną. Dalis išvardintų veiksmažodžių tekste gali būti vartojami ir modalumo raiškai, ir be jos – tirtuose laiškuose jie buvo vartoti abiem prasmėm.

Autoriaus vertinimą gali perteikti irrieveiksmių pasirinkimas. Vertinimo atspalvį turi tokie nevienodai dažnai autorių pasirinktirieveiksmai: *beveik, kažkaip, geriau, biškį, panašiai, visiškai, labai, šiek tiek*. Autoriaus nuostatą kalbamo dalyko atžvilgiu perteikia visos į sąrašą patekusios dalelytės: pabrėžiamosios *vat, visgi, juk, gi, taigi, vis*, parodomoji dalelytė *va*, elektroninių laiškų tekstuose atliekanti pabrėžimo funkciją, abejojamosios dalelytės *galbūt, muset, tipo*. Visi į sąrašus patekę būdvardžiai taip pat yra susiję su vertinimo raiška: teigiamą vertinimą perteikiantys būdvardžiai *faina, gražu, smagu* ir įterpiniai *panašu, žinoma*. Taigi, analizuojant vartosenos dažniu išsiskiriančias žodžių formas nustatyta, kad elektroninių laiškų leksikoje autoriaus požiūrį perteikiantys žodžiai yra vieni labiausiai skiriančių idiolektus.

5.2 Žodžių formos, pasirenkamos iš galimų sinonimų ar variantų

Aptariant modalinius veiksmažodžius pastebėta, kad dalis jų į sąrašus pateko dėl to, kad vienu autorių yra vartojamos sutrumpintos, o kitų – pilnos tų pačių žodžių formos. Šiame straipsnyje, remiantis K. Župerkos „Lietuvių kalbos stilistika“, sutrumpintos ir pilnos žodžių formos vadinamos variantais (Župerka 1983, 27). Modalinio veiksmažodžio forma *reik* patenka į dviejų autorių žodžių sąrašą dėl to, kad yra sutrumpinta (nesutrumpinta forma *reikia* yra dažnai vartojama visų autorių). Į sąrašą patenka ir sutrumpinta, ir nesutrumpinta veiksmažodžio *galite* forma, nes vienas autorius dažniau pasirenka vieną, o kitas – kitą variantą.

Žodžių formų, kurios yra pasirinktos iš galimų variantų ar sinonimų, trečioje lentelėje suskaičiuota 35. Atrenkant šias formas atsižvelgta į tai, ar jų variantai ir sinonimai yra dažni kitų autorių laiškuose. Be minėtų modalinių veiksmažodžių formų, su trumpinimu sietinas žodis *daryti* Ingos sąrašė – Jono ir Lino laiškuose, nors ir ne taip dažnai, pasikartoja sutrumpinta šio žodžio forma. Dėl sutrumpinimo į Lino sąrašą papuola žodžiai *bišk* („*biškį*“), *da* („*dar*“), *daba* („*dabar*“), *šian* („*šiandien*“), *te* („*ten*“), *an* („*ant*“). Pastebėta, kad žodžius linkę trumpinti autoriai (Jonas ir Linas) tai daro nuolat, tad trumpinimas yra jų rašytinio idiolekto ypatybė.

Kai kurie sąrašų žodžiai atskleidžia, kuriuos iš galimų sinonimų yra linkęs pasirinkti autorius. Pvz., Tadas, pridėdamas prie laiško papildomą dokumentą, vartoja veiksmažodį *prisegu*, Inga – *prikabinu*. Sinonimų poras sudaro sąrašuose esantysrieveiksmai *biškį* ir *šiek tiek*, dalelytės *va* ir *vat*, *gi* ir *taigi*. Kitų autorių dažniau vartojamus sinonimus, nenurodytus tarp čia aptariamų žodžių formų, turi dalelytės *galbūt*, *visgi*, *muset* bei visi lentelėje nurodyti jungtukai, pvz., šalia visų autorių dažnai vartojamo jungtuko *bet*, Ingos laiškuose išskirtinai dažnai vartojamas jo sinonimas *tačiau*, šalia visų vartojamo *nes*, Jono išskirtinai dažnai vartojamas *kadangi*.

Iš galimų variantų bei sinonimų pasirenkamos ir elektroniniuose laiškuose dažnos mandagumo frazės: pasisveikinimas, atsisveikinimas, palinkėjimai. Atliktas tyrimas parodo, kad autoriai vartoja nevienodas mandagumo frazes, ir kai kurios iš jų gali būti siejamos su idiolektais, pavyzdžiui, Ingos vartojami malonybiniai pasisveikinimai *sveikutė*, *labukas*, Tado dažniau nei kitų autorių rašomi palinkėjimai *geros dienos* arba *sėkmės*. Į mandagumo frazes taip pat įeina kreipinys *zuika*, veiksmažodis *sekasi*, kurie rodo autorių pasirinkimą, kaip pradėti laišką (su kreipiniu ar be jo, kokį pirmąjį sakinį rašyti).

Apibendrinant sinonimų ir variantų tyrimą galima teigti, kad jis patvirtina sinonimų analizės reikšmę, pabrėžiamą Lietuviško teksto autoriaus nustatymo metodikoje (Žalkauskienė 1999). Elektroninių laiškų autoriai, kaip ir rašantys įprastus rašytinius tekstus, nevienodai pasirenka žodžius iš galimų sinonimų. Pasirenkami skirtingi veiksmažodžių,rieveiksmių, jungtukų, dalelyčių, mandagumo frazių sinonimai ir variantai.

5.3 Nenorminiai žodžiai

Nenormine leksika šiame darbe vadinamos ne bendrinės kalbos žodžių formos: šnekamosios kalbos žodžiai, bendrinei kalbai nebūdingi trumpiniai, slengas. Šiai grupei nepriskirti įprasti žodžio galo trumpiniai, tokie kaip *turim* – *turime*. Keturių autorių dažniu išsiskiriančių žodžių sąrašuose rasta 17 nenorminių žodžių formų: malonybiniai pasisveikinimai *sveikutė*, *labukas*, slengo žodžiai *chebra*, *biškį*, *faina*, *vat*, *muset*, *tipo*, *super*; nenorminiai trumpiniai *bišk*, *da*, *daba*, *šian*, *te*, *an*, įvardžio „tai“ variantas *tia*. Taip pat paminėtinas žodis *gryšiu*, Rūtos laiškuose nuolat rašytas su klaida, tapusia jos rašytinio idiolekto požymiu. Nenorminė leksika nevienodai pasiskirsto keturių autorių sąrašuose: Jono ir Ingos sąrašuose yra po 2 žodžius, Rūtos – 5 žodžiai, Lino – 10 nenorminių žodžių formų. Kaip matyti, nenorminės leksikos sąvoka apima labai skirtingus žodžius: Ingos laiškuose tarp vartosenos dažniu išsiskiriančių žodžių formų patenka tik šnekamosios

kalbos žodžiai *sveikutė, labukas*, Rūtos nenorminė leksika yra slengo žodžiai, Lino sąrašė gausu nenorminių trumpinių. Tyrimas atskleidžia, kad nenorminė leksika asmeniniuose elektroniniuose laiškuose dažnai vartojama ne visų, o tik kai kurių autorių, be to, autorius galima skirti ne tik pagal tai, ar jų laiškuose dažnai vartojama nenorminė leksika, bet ir pagal nenorminės leksikos pobūdį.

5.4 Laiko dimensiją nusakantys žodžiai

Analizuojant vartosenos dažniu išsiskiriančius daiktavardžius irrieveiksmius pastebėta, kad į sąrašus pateko grupė žodžių, nusakančių laiko dimensiją – tokių formų rasta 12 (pvz., *savaite, šiemet, vėliau*, trumpiniai *daba, šian*). Tado sąrašė aptiktos 5 laiką įvardijančios žodžių formos: daiktavardis *vakarą* irrieveiksmiai *anksčiau, ilgai, šiandien, šįvakar*, tad matyti, kad Tadu yra svarbu tiksliai įvardinti laiką. Rūtos laiškuose, priešingai, dažniau nei kitų autorių vartojamos lakoniškai laiką nurodančios žodžių formos *kartą, kartais*. Apibendrinant galima teigti, kad dažnai vartojami laiko dimensiją nusakantys žodžiai gali skirti vieną autorių nuo kitų.

5.5 Kitos žodžių grupės ir atskiri žodžiai

Vartosenos dažniu išsiskiriančių žodžių formų sąrašuose lieka daug žodžių, kurie sudaro tik nedideles grupeles, pavyzdžiui, į sąrašus patenka 3 teksto komponavimui skirti įterpiniai: *žodžiu, pvz., reiškia*, išsiskiria apibendrinamųjų įvardžių vartoseną – jų itin daug Jono laiškuose. Ilgesniuose dažnų veiksmažodžių sąrašuose atsiskleidžia autoriaus polinkis vartoti daugiau veiksma arba būseną rodančių veiksmažodžių: Tado sąrašė aptikta sąlyginai daugiau veiksma nusakančių veiksmažodžių (*bandysiu, nuvažiuoti, prisegu, užsukti, važiuosiu*), o Rūtos laiškuose – daugiau būsenos veiksmažodžių (*pasiilgau, manai, norėjau, patiko, supratau, tikiuosi*). Dalis į sąrašus patekusių žodžių rodo tik konkretaus autoriaus pamėgtus posakius, pavyzdžiui, Lino platesne reikšme nei įprasta bendrinėje kalboje vartojamas žodis *dalykai* (kaip anglų kalbos žodžio *things* vertalas), Rūtos pamėgtas posakis *eiti arbatos gerti*, kai kviečiama susitikti, ir kiti. Visi šie žodžiai gali padėti atskirti autorių idiolektus.

Apibendrinant atliktą tyrimą, galima daryti išvadą, kad elektroniniuose laiškuose esama žodžių formų, kurias vieni autoriai pasirenka daug dažniau nei kiti, ir kurios skiria idiolektus – tokių žodžių rasta visų šešių tirtų autorių laiškuose. Idiolektus žyminčių žodžių esama tarp visų kalbos dalių, išskyrus ištiktukus (dėl skaitvardžių vartosenos išvados nepateikiamos, nes netirti skaitmenimis užrašyti skaitvardžiai). Didžiausias

nevienodai autorių pasirenkamų žodžių grupės sudaro autoriaus požiūrį perteikiantys žodžiai ir žodžių formos, pasirenkamos iš galimų sinonimų ir variantų. Kai kurių autorių tekstuose idiolektus žymi laiko dimensiją nusakantys ir nenorminės vartosenos žodžiai. Idiolekto atpažinimui svarbūs ir kiti, šioms grupėms nepriklausantys, vartosenos dažniu išsiskiriantys žodžiai.

6 Autorių kalbinės raiškos polinkiai

Nevienodai dažnai autorių vartojamas žodžių formas ir frazes galima vertinti dviem aspektais. Pirma, kaip įprotį dažniau pasirinkti vieną iš galimų kalbinės raiškos variantų, pvz., jungtuką *tad*, o ne *taigi*. Antra, iš šių žodžių galima atpažinti tam tikrus žmogaus kalbinės raiškos polinkius ir įpročius, pavyzdžiui, polinkį švelninti arba pabrėžti pasakymų kategoriškumą. Iš šiame darbe tyrinėtų žodžių formų galimi tokie bendresni autorių kalbos apibūdinimai:

- Tadas rašydamas elektroninius laiškus yra linkęs tiksliai nusakyti laiką, vartoti palyginti daug mandagumo frazių (*geros dienos, sėkmės, kaip sekasi, sveika*), teiginius formuluoti nekategoriškai, vartoti mintį švelninantį atspalvį turinčius žodžius (*galbūt, panašu, rodos, bandysiu, pavyko*), dažniau kalbėti apie galimybę (*galėsiu, galiu*) nei reikiamybę, vartoti palyginti daug veiksmo veiksmažodžių.
- Jonas rašydamas elektroninius laiškus yra linkęs apibendrinti teiginius vartodamas įvardžius *visas* ir *niekas* bei įterpinį *žodžiu*, jam būdingas dažnesnis reikiamybės nei galimybės pabrėžimas (*reikės, reikėtų, teks, turim*), žodžių trumpinimas.
- Romas rašydamas elektroninius laiškus yra linkęs dažniau kalbėti apie galimybes (*galėtų, galite*) nei reikiamybes, pabrėžti savo teiginiu žodžiais *juk, žinoma*, vartoti abstrakčias sąvokas (*idėja, atveju*). Jo leksikoje idiolekto požymių nėra daug.
- Linas rašydamas elektroninius laiškus yra linkęs vartoti nenorminę leksiką, trumpinti žodžius (*an, bišk, da* ir kt.), vartoti daug įvairios paskirties pertarų (*nu, ane, tipo, vat*), parodyti savo požiūrį į kalbamą dalyką tvirtinančiais (*vat, gi, visiškai*) arba abejonę perteikiančiais žodeliais (*atrodo, rodos, muset, tipo*), kalbėti nekonkrečiai vartojant žodžius *dalykai, kažkas, panašiai, kažkaip*.
- Rūtos laiškuose daugiau nei kitų autorių vartojama teigiamas emocijas perteikiančių ir emocinius vertinimus nusakančių žodžių (*faina, gražu, patiko, smagu, super, pasiilgau*), esama palyginti daug būsenas įvardijančių veiksmažodžių, palaikomas glaudus kontaktas su adresatu pasitelkiant antrojo asmens veiksmažodžius (*manai, žinai*), kreipinį (*zuika*), įvardžio *tu* formas, pritarimą reiškiantį jaustuką *aha*, vartojama nenorminės leksika.

- Ingos laiškamis būdingas nuoseklus minčių dėstymas, kuriamas struktūruotas tekstas: vartojami jungiamieji žodžiai *tačiau, taigi, todėl*, lyginama žodžiais *geriau, kitaip*, konkretizuojama vartojant santrumpą *pvz.*, frazės *šiuo atveju, blogiausiu / geriausiu atveju, o tai reiškia*, linkstama apibendrinti įvardžiais *viskas, visas* bei įterpiniu žodžiu.

Iš šių sąrašų matyti, kad idiolektas gali būti atpažįstamas iš leksikos, kuri atspindi autoriaus mąstyseną ir minčių dėstymo įpročius: polinkį parodyti savo požiūrį į kalbamą dalyką, rašyti konkrečiau arba abstrakčiau, išsakyti emocijas arba pasakoti įvykius, kurti logiškai struktūruotą arba šnekamąją kalbą atkartojantį tekstą, rodyti dėmesį adresatui kreipiantis į jį arba vartojant mandagumo frazes ir kt.

7 Išvados

Atlikus šešių autorių elektroniniuose laiškuose dažnai vartojamų žodžių formų palyginimą ir analizę, galima daryti šias išvadas:

1. Žodžių formos, kurias vieni autoriai pasirenka dvigubai arba kelis kartus dažniau nei kiti, sudaro nuo 7 proc. iki 21 proc. vieno autoriaus elektroniniuose laiškuose pasikartojančios neteminės leksikos ir gali padėti skirti idiolektus. Pastebėta, kad vieno autorių leksikoje esama daugiau idiolekto bruožų, kitų – mažiau.
2. Su idiolektu sietinos žodžių formos priklauso visoms kalbos dalims, išskyrus ištiktukus (skaitvardžiai nebuvo tiriami). Daugiausia vartosenos dažniu išsiskiriančių žodžių formų rasta tarp veiksmažodžių (41 žodžio forma), toliau einarieveiksmiai (26), įvardžiai (24), daiktavardžiai (13), dalelytės (12), atskirai skaičiuoti žodžiai iš mandagumo frazių (8), būdvardžiai (5), jungtukai (5), jaustukai (3) ir prielinksniai (3). Daroma išvada, kad idiolekto atpažinimui yra reikalinga kuo platesnė leksikos analizė, nes atskirų žodžių grupių tyrimai negali atskleisti idiolekto visumos.
3. Elektroniniuose laiškuose idiolektai labiausiai skiriasi:
  - autoriaus požiūrį perteikiančiais žodžiais,
  - žodžių formomis, pasirenkamomis iš galimų sinonimų bei variantų,
  - nenorminių žodžių formų vartoseną;
  - laiko dimensiją nusakančiomis žodžių formomis.
4. Idiolektus skirianti leksika atspindi autorių mąstyseną ir minčių dėstymo įpročius ir leidžia apibūdinti autorių kalbinės raiškos polinkius. Tai liudija, kad elektroninių laiškų leksikoje atsiskleidžia autorių individualumas.

Leksikos vartoseną atskleidžia tik dalį idiolekto, todėl tolesni straipsnio autorės tyrimai bus skirti analizuoti, kaip idiolektas atsispindi kituose elektroninių laiškų kalbos lygmenyse.

Literatūros sąrašas

- Biber, D., S. Conrad, R. Reppen. 1998. *Corpus Linguistics. Investigating Language Structure and Use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dambrauskaitė, O. 1972. *Kriminalističeskoje issledovanije litovskoj pismennoj reči*. Avtoreferat disertacii na soiskanije učionoj stepeni kandidata juridičeskich nauk. Leningrad.
- Johnstone, B. 1996. *The Linguistic individual. Self-Expression in Language and Linguistics*. New York, Oxford: OUP.
- Gaivenis, K., S. Keinys. 1990. *Kalbotyros terminų žodynas*. Kaunas: Šviesa.
- McMenamin, G. R. 2002. *Forensic Linguistics: Advances in Forensic Stylistics*. Boca Raton, Florida: CRC Press.
- Mollin, S. 2009. "I entirely understand" is a Blairism. The methodology of identifying idiolectal collocations. *International Journal of Corpus Linguistics* 14:3, 367–392.
- Napreenko, G. 2010. *Internet-dnevnik i problema identifikacii ličnosti*. Interneto prieiga: [http://konference.siberia-expert.com/publ/doklad_s_obsuzhdeniem_na_sajte/napreenko_g_v/2-1-0-72](http://konference.siberia-expert.com/publ/doklad_s_obsuzhdeniem_na_sajte/napreenko_g_v/2-1-0-72, žiūrėta 2011-02-10), žiūrėta 2011-02-10.
- Ryklienė, A. 2001. *Elektroninis diskursas: kalbos ypatybės ir stilius*. Daktaro disertacija. Lietuvių kalbos institutas, Vytauto Didžiojo universitetas, Vilnius.
- Usonienė, A. 2004. *Modalumas anglų ir lietuvių kalbose: forma ir reikšmė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
- Utka, A. 2005. Labai dažnų lietuvių kalbos žodžių ir žodžių formų ypatybės. *Lituanistica* 1(61), 48–55.
- Vulas, S. M. 1977. *Teoretičeskie i metodičeskie voprosy kriminalističeskogo issledovanija pismennoj reči*. Metodičeskoje posobie. Moskva.
- Zheng, R., J. Li, H. Chen, Z. Huang. 2006. A Framework for Authorship Identification of Online Messages: Writing-Style Features and Classification Techniques. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 57 (3), 2006, 378–393.
- Zinkevičius, V. 2000. Lemuoklis – morfologinei analizei. *Darbai ir dienos* 24, 245–274.
- Žalkauskienė, A. 2000. Lietuviško teksto autoriaus nustatymo metodikos pagrindai. *Jurisprudencija* 18 (10), 113–121.

- Žalkauskienė, A. 1999. *Lietuviško teksto autoriaus nustatymo metodika*. Vilnius (deponuota Lietuvos teismo ekspertizės centro bibliotekoje).
- Župerka, K. 1983. *Lietuvių kalbos stilistika*. Vilnius: Mokslas.

Manifestations of idiolect in the lexis of electronic mail

Gintarė Žalkauskaitė

Summary

The current study aims to establish features of idiolect in electronic mail and describe word forms that account for differences among individual writers of electronic letters. The data has been derived from a corpus of 65,000 words consisting of electronic letters written in Lithuanian by six subjects over 2008-2010 years. The WordSmith Tools software was used to generate frequency lists of six subcorpora, representing each subject. The analysis of the frequency data revealed certain peculiarities of the subcorpora. For example, the shortened form *da* (30 occurrences) of the adverb *dar* ('still, yet, even more') has been established in only one subcorpus. A list of 139 word forms significantly overused in a particular subcorpus was compiled. It was established, that words attributed to idiolect belong to different word classes, which proves that the features of idiolect can not be limited to one word class. The analysis of these words shows that the main part of them express modality and stance, e. g. some authors more often use modal verb *galėti* ('can'), others – *reikėti* ('need, have to'), others are chosen from possible synonyms and variants (e. g. shortened vs. full word forms), also there are groups of nonstandard word forms, used by some authors, and time reference words (e. g. one of the authors uses more concrete time references than others) and etc. Thus the study has established some lexical evidence of idiolect features in the electronic mail. The results of the study might be applied in forensic linguistics authorship attribution.

Įteikta 2010 m. lapkričio mėn.